

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 4719/2020
13.10.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранке Дражић, председника већа, Данијеле Николић и Гордане Џакула, чланова већа, у парници тужилаца АА, ББ, ВВ и ГГ, које заступа пуномоћник Небојша Авлијаш, адвокат из ... и ДД из ..., против тужене Републике Србије, Министарства правде, Дирекција за управљање одузетом имовином, Министарство унутрашњих послова, коју заступа Државно правобранилаштво, са седиштем у Београду, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 9844/18 од 20.02.2020. године, у седници већа одржаној дана 13.10.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужилаца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 9844/18 од 20.02.2020. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 532/13 од 22.11.2016. године, исправљеном решењима истог суда П 532/13 од 18.01.2018. године и П 532/13 од 20.07.2018. године, ставом првим изреке, није дозвољено субјективно преиначење тужбе проширењем тужбе на новог туженог - Министарство унутрашњих послова РС. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев према туженој да тужиоцима исплати износ од по 300.000,00 динара на име накнаде нематеријалне штете због повреде њиховог људског права на достојанство и слободан развој личности. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев према туженој да тужиоцима исплати износ од по 300.000,00 динара на име накнаде нематеријалне штете због повреде људског права на неповредивост психичког и физичког интегритета. Ставом четвртим изреке, одбијен је тужбени захтев према туженој да тужиоцима исплати износ од по 400.000,00 динара на име накнаде нематеријалне штете због повреде људског права на правично суђење. Ставом петим изреке, одбијен је тужбени захтев према туженој да тужиоцима исплати износ од по 500.000,00 динара на име накнаде нематеријалне штете због повреде људског права на неповредивост стана. Ставом шестим изреке, одбијен је тужбени захтев према туженој да тужиоцима исплати износ од по 600.000,00 динара на име накнаде нематеријалне штете због повреде људског права на имовину. Ставом седмим изреке, одбијен је тужбени захтев према туженој да тужиоцима исплати износ од по 600.000,00 динара на име накнаде нематеријалне штете због повреде угледа и части. Ставом осмим изреке, одбијен је тужбени захтев према туженој да тужиоцима исплати износ од по 200.000,00 динара на име накнаде нематеријалне штете за претрпљени страх. Ставом деветим

изреке, обавезани су тужиоци да туженој на име трошкова поступка накнаде износ од 56.250,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 9844/18 од 20.02.2020. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужилаца и потврђено решење Вишег суда у Београду П 532/13 од 20.07.2018. године. Ставом другим изреке, укинута је пресуда Вишег суда у Београду П 532/13 од 22.11.2016. године, исправљена решењима истог суда П 532/13 од 18.01.2018. године и П 532/13 од 20.07.2018. године и пресуђено, тако што је ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев да се обавезе тужена да тужиоцима исплати износ од по 300.000,00 динара на име накнаде нематеријалне штете због повреде њиховог људског права на достојанство и слободан развој личности, ставом четвртим изреке, одбијен је тужбени захтев да се обавезе тужена да тужиоцима исплати износ од по 300.000,00 динара на име накнаде нематеријалне штете због повреде људског права на неповредивост психичког и физичког интегритета, ставом петим изреке, одбијен је тужбени захтев да се обавезе тужена да тужиоцима исплати износ од по 400.000,00 динара на име накнаде нематеријалне штете због повреде људског права на правично суђење, ставом шестим изреке, одбијен је тужбени захтев да се обавезе тужена да тужиоцима исплати износ од по 500.000,00 динара на име накнаде нематеријалне штете због повреде људског права на неповредивост стана, ставом седмим изреке, одбијен је тужбени захтев да се обавезе тужена да тужиоцима исплати износ од по 600.000,00 динара на име накнаде нематеријалне штете због повреде људског права на имовину, ставом осмим изреке, одбијен је тужбени захтев да се обавезе тужена да тужиоцима исплати износ од по 600.000,00 динара на име накнаде нематеријалне штете због повреде угледа и части, ставом деветим изреке, одбијен је тужбени захтев да се обавезе тужена да тужиоцима исплати износ од по 200.000,00 динара на име накнаде нематеријалне штете за претрпљени страх. Ставом десетим изреке, обавезани су тужиоци да туженој на име трошкова поступка накнаде износ од 16.500,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужиоци су благовремено изјавили ревизију због погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку, применом одредбе члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 3. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11 ... 87/18) и утврдио да је ревизија тужилаца неоснована.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоци ДД и АА су родитељи тужилаца ВВ и ГГ, а тужиља ББ је мајка тужиле АА. Правноснажним решењем Вишег суда у Београду ПОИ 4/2010 од 25.06.2010. године делимично је усвојен захтев Вишег јавног тужилаштва у Београду ОИК 4/09 од 08.04.2010. године за привремено одузимање имовине, уз одлуку да се имовина за коју постоји основана сумња да је проистекла из кривичног дела извршеног од стране више лица, међу којима и тужиоца ДД, против којих се води кривични поступак пред Вишим судом у Београду по оптужници ВЈТ у Београду Кт 2178/07 од 26.05.2008. године, и то у односу на ДД због кривичног дела

злоупотреба службеног положаја у покушају из члана 359. став 4. у вези става 3. и 1. КЗ-а, у вези члана 30. и 33. КЗ-а, привремено одузима од наведеног тужиоца и то земљиште ближе означено у решењу, стан у улици у ... и аутомобил, а од трећег лица, власника АА, стан у улици, површине 74м², који је стекла на основу уговора о купопродаји Ов од 24.07.2000. године. У поуци о правном леку наведено је да је против овог решења дозвољена жалба у року од три дана од дана пријема писменог отправака, Апелационом суду а преко тог суда, с тим што жалба не одлаже извршење решења. Директор Дирекције за управљање одузетом имовином упутио је Министарству унутрашњих послова РС, Дирекцији полиције, директору полиције, допис бр. 46-00-57/2010-02 од 28.09.2010. године којим је тражио пружање неопходне полицијске помоћи за извршење решења Вишег суда у Београду ПОИ 4/2010 од 10.07.2010. године о привременом одузимању имовине, које је заказано за 04.10.2010. године у терминима 10,00 часова, 13,00 и 15,00 часова, ради преузимања станова од тужиоца ДД и трећих лица, а за 05.10.2010. године за извршења заказана у 10,00, 13,00 и 16,00 часова ради преузимања станова тужиле АА и трећих лица. Наведени захтев је 01.10.2010. године достављен Управи полиције, ПУ за Град Београд и истог дана прослеђен територијално надлежним полицијским станицама. Дана 05.10.2010. године полицијски службеници ПС Земун пружили су помоћ радницима Дирекције за управљање одузетом имовином Министарства правде у вези извршења решења Вишег суда у Београду ПОИ 4/2010 од 10.07.2010. године. По молби тужиле АА да због болести њене мајке не улазе сви у стан, полиција је распоређена испред зграде, а у стан су ушли представници Дирекције и неколико полицајаца, без употребе силе или претње. У току спровођења извршења није било нарушавања јавног реда и мира нити примене полицијских овлашћења од стране ангажованих полицијских службеника. Дирекција за управљање одузетом имовином је сачинила записник број 46-00-57/2010-02 од 05.10.2010. године у коме је констатовано да су у име Дирекције присуствовали ЂЂ, помоћник директора, ЕЕ, ЖЖ, треће лице ЗЗ, а да су у стану поред тужиле АА били њен супруг и чланови домаћинства. Записник су потписали представници Дирекције и тужиле АА, без примедби, с тим што је на записнику констатовано да је АА поновила захтев да настави коришћење стана уз плаћање закупнине, те да ће закуп износити 300 евра а уговор о закупу закључен 06.10.2010. године, у просторијама Дирекције. Између Дирекције за управљање одузетом имовином, као закуподавца и АА, као закупца, закључен је 06.10.2010. године уговор о закупу стана број ..., у улици ... број ..., у ..., са уговореном месечном закупнином од 300 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате. Правноснажном пресудом Првог основног суда у Београду П 87348/10 од 20.06.2011. године, исправљеном решењем истог суда П 87347/2010 од 20.10.2011. године, одбијен је тужбени захтев тужиле АА којим је тражила да се утврди да су поједине одредбе наведеног уговора о закупу ништаве, као и захтев да се обавезе тужена Република Србија, Министарство правде, Дирекција за управљање одузетом имовином, да јој исплати на име повраћаја стеченог без основа износе ближе наведене у пресуди.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да у радњама тужене није било незаконитог или неправилног поступања а тиме ни повреде људских права тужилаца, због чега им не припада право на накнаду тражених видова нематеријалне штете.

Другостепени суд је, након одржане расправе, извео исти закључак - да у конкретном случају нема незаконитог и неправилног рада органа тужене који би водио досуђивању накнаде нематеријалне штете по свим основима по којима је тужиоци потражују.

По оцени Врховног касационог суда, закључак другостепеног суда заснива се на правилно и потпуно утврђеном чињеничном стању на које је правилно примењено материјално право.

Одредбом члана 172. став 1. Закона о облигационим односима прописано је да правно лице одговара за штету коју његов орган проузрокује трећем лицу у вршењу или у вези са вршењем својих функција. Претпоставка за одговорност је да је орган правног лица поступао незаконито (супротно закону, другом пропису или општем акту односно пропустио да примени закон, други пропис или општи акт) или неправилно (противно уобичајеном и прописаном начину обављања делатности), чиме се повређују права или интереси неког лица.

Полазећи од потпуно и правилно утврђених чињеница, другостепени суд је правилно закључио да нису испуњени услови прописани чланом 172. Закона о облигационим односима за накнаду штете због незаконитог односно неправилног рада органа тужене. Ово из разлога што је поступање државних органа, како то правилно закључује другостепени суд, имало основ у одредбама Закона о одузимању имовине проистекле из кривичног дела („Службени гласник РС“, број 97/2008) – у даљем тексту: Закон, који је важио у време када је извршено одузимање имовине. Одредбом члана 5. став 1. наведеног Закона прописано је да су органи надлежни за откривање, одузимање и управљање имовином проистеклом из кривичног дела јавни тужилац, суд, организациона јединица Министарства унутрашњих послова надлежна за финансијску истрагу и Дирекција за управљање одузетом имовином. Одредбом члана 8. Закона, прописано је да се ради обављања послова предвиђених овим законом оснива Дирекција за управљање одузетом имовином (Дирекција), као орган у саставу Министарства правде, да послове из своје надлежности Дирекција врши по службеној дужности или по налогу јавног тужиоца и суда и да су државни и други органи, организације и јавне службе дужни да пруже помоћ Дирекцији. У члану 9. Закона одређени су послови које обавља Дирекција, поред осталог и управљање одузетом имовином проистеклом из кривичног дела и њена стручна процена, складиштење, чување и продаја привремено одузете имовине проистекле из кривичног дела и располагање тако добијеним средствима, као и вођење евиденције о имовини и судским поступцима у којима је одлучивано о таквој имовини. Чланом 10. Закона прописано је да Дирекција има својство правног лица. Према члану 21. став 1. Закона, када постоји опасност да би касније одузимање имовине проистекле из кривичног дела било отежано или онемогућено, јавни тужилац може поднети захтев за привремено одузимање имовине. Одредбом члана 25. Закона, у ставу 1, прописано је да по окончању рочишта суд доноси решење којим усваја или одбија захтев за привремено одузимање имовине, у ставу 2. прописани су обавезни елементи решења, а у ставу 3. је дата могућност суду да решењем из става 2. овог члана остави власнику део имовине ако би било доведено у питање издржавање власника или лица које је он дужан да издржава, у складу са одредбама Закона о извршном поступку. Према члану 26. став 1.

и 2. Закона, рок за изјављивање жалбе против решења из члана 25. став 1. овог закона је три дана од дана достављања решења, с тим да жалба не одлаже извршење решења.

На основу овлашћења из члана 37. став 1. Закона, по пријему решења о привременом, односно трајном одузимању имовине, Дирекција одмах поступа у складу са надлежностима из члана 9. овог закона, а на основу члана 38. став 1. Закона, о одузетој имовини сачињава се записник у који се, поред осталог, уносе подаци о власнику, о имовини и стању у којем је имовина преузета, напомена да ли се имовина привремено или трајно одузима, да ли је привремено одузета имовина остала код власника или је поверена другом физичком или правном лицу (члан 39. став 3. и 4.) и други подаци. Привремено одузимање имовине спроводи се сходном применом одредаба Закона о извршном поступку, ако овим законом није друкчије одређено (члан 39. став 1. Закона), а директор може одлучити да привремено одузета имовина остане код власника уз обавезу да се о имовини стара са пажњом доброг домаћина, с тим да сноси трошкове чувања и одржавања имовине (став 3. наведеног члана).

Примењујући цитиране законске одредбе које се односе на надлежност и овлашћења органа који поступају у поступку привременог одузимања имовине проистекле из кривичног дела, правилно је другостепени суд закључио да у поступању тужене нема пропуста - незаконитог и неправилног рада. Ово стога што је правноснажно решење Вишег суда у Београду ПОИ 4/2010 од 25.06.2010. године било извршно даном доношења јер жалба није одлагала његово извршење, а само извршење је спроведено од стране надлежног органа тужене основаног у саставу Министарства правде ради обављања послова предвиђених Законом о одузимању имовине проистекле из кривичног дела, у складу са прописаним овлашћењима и процедуром. Наиме, овлашћење Дирекције, како то правилно закључује другостепени суд, произилази из одредбе члана 37. став 1. у вези члана 9. Закона о одузимању имовине проистекле из кривичног дела, као и садржине осталих одредби овог Закона којима се уређују услови, поступак и органи надлежни за откривање, одузимање и управљање одузетом имовином проистеклом из кривичног дела. Стога, иако у Закону који је био у примени у време спорног одузимања имовине није децидно наведено да Дирекција спроводи извршење решења суда о привременом одузимању имовине, за разлику од Закона о одузимању имовине од 16.04.2013. године („Службени гласник РС“, број 32/2013), предметно извршење је спроведено од овлашћеног органа, при чему се упућивање одредбе члана 39. став 1. тада важећег Закона на сходну примену одредаба Закона о извршном поступку, не може тумачити на другачији начин од тумачења које је дао другостепени суд, тј. да се Закон о извршном поступку примењивао само ако то Законом о одузимању имовине проистекле из кривичног дела, као специјалним прописом који искључује примену општег закона, није друкчије одређено. Из наведених разлога, нису основани супротни ревизијски наводи тужилаца.

Такође, с обзиром да је одредбом члана 5. Закона о одузимању имовине проистекле из кривичног дела, као један од надлежних органа за поступање у поступку откривања, одузимања и управљања имовином проистеклом из кривичног дела предвиђена и организациона јединица Министарства унутрашњих послова надлежна за финансијску истрагу, као и да је одредбама члана 3. и 16. Закона о полицији („Службени гласник РС“, број 101/2005) прописана могућност и поступак пружања помоћи полиције у извршењима аката државних органа и правних лица са јавним

овлашћењима, поступање полиције која је ангажована у циљу пружања помоћи у спровођењу решења о привременом одузимању имовине и њихов ненасиљан улазак у стан тужиље АА, дана 05.10.2010. године, као и боравак у стану без икаквих интервенција, супротно наводима ревизије, нису били незаконити и противни правилима струке, без обзира на бројност и опремљеност присутних полицијских службеника, јер је дискреционо право начелника полицијске управе, односно командира полицијске станице да одлучује о обиму и начину пружања помоћи.

Законитим и професионалним поступањем органа тужене на изложени начин, није дошло до повреде члана 40. став 1. и 2. и члана 58. Устава Републике Србије који гарантују неповредивост стана и имовине, с обзиром да су улазак у стан и његово преузимање били правно допуштени, на основу одлуке суда која је спроведена у складу са законом, уз остављање стана на коришћење власнику по основу закупа, закључењем уговора о закупу. Такође, с обзиром на изложено, правилно је утврђено да није дошло до повреде ни других људских права и слобода тужилаца гарантованих Уставом – права на достојанство и слободан развој личности (члан 23.), на неповредивост психичког и физичког интегритета (члан 25.) и права на правично суђење (члан 32.), то нема основа за досуђење нематеријалне штете тужиоцима због повреде наведених права, применом члана 200. Закона о облигационим односима. Наведеном законском одредбом прописани су правно признати видови нематеријалне штете за које се одређује правична новчана накнада под условима који су такође прописани и према околностима сваког случаја, али због непостојања основа одговорности тужене за штету према члану 154. и 155. Закона о облигационим односима, није основан тужбени захтев тужилаца за накнаду нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде угледа и части и претрпљеног страха применом члана 200. ЗОО.

Како се наводима ревизије не доводи у сумњу правилност и законитост другостепене пресуде, ревизија је оцењена неоснованом.

На основу изложеног, применом члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа - судија
Бранка Дражић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић